



Zdeňka Nerudová: Poslední lovci mamutů

Posudek habilitační práce

Zatímco poznatky a publikace o vrcholných fázích mladého paleolitu na Moravě (gravettien) jsou dnes relativně bohaté a obecně známé, podstatně méně informací existuje k následnému období (epigravettien), které reflektuje lidské adaptace na poslední glaciální maximum (LGM) a jeho další dopady. Je to dáno nejen reálnou sídelní situací (úbytek populací v důsledku nepříznivé klimatické změny), ale také aktuálním stavem archeologického výzkumu, prozkoumaností našeho regionu a nedostatkem kvalitních lokalit. Nicméně v posledních letech je zřetelně patrný nárůst počtu lokalit a informací. Téma předložené habilitační práce je tedy více než žádoucí, vybraná lokalita (či spíše komplex lokalit) Brno-Štýřice, Vídeňská ul., ležící na úpatí Červeného kopce, je pro daný účel reprezentativní a autorka jako vedoucí posledního výzkumu je jistě nejpovolanejší.

Přeložená tištěná verze je psána odlehčeným tónem, aby byla přístupná i širší čtenářské veřejnosti. Přesto obsahuje všechny podstatné odborné informace, počínaje historií výzkumu, jeho průběh a metodu, pokračuje deskripcí kamenné industrie (jako hlavní komponentě nálezového souboru), včetně skládanek a prostorových distribucí, a směřuje k širšímu srovnání v rámci středoevropského epigravettien (který je průběžně srovnáván s předchozím gravettienem). V závěrečných pasážích, popisujících glaciální klima a formy lidské adaptace v jeho rámci, zapracovává autorka dostupné přírodovědné expertýzy (sedimenty, kamenné suroviny, vegetace, fauna...) a pokud byly takové informace z Vídeňské v důsledku tafonomických procesů fragmentární, doplňuje je údaji z dalších synchronních lokalit. Výsledné texty dokládají vynikající orientaci autorky v archeologické literatuře o mladém paleolitu celkově a o období epigravettien konkrétně, i schopnost integrace poznatků z přírodovědných oborů.

Pro účely habilitačního řízení bude vhodné posoudit předloženou práci také v kontextu paralelních publikací téže autorky a jejího kolektivu, které dále diskutují tuto lokalitu a širší databázi. Konkrétně publikace v *Archeologických rozhledech*, v *Holocene* nebo ve sborníku *Forgotten Times and Spaces* (poslední jmenovaná publikace zahrnuje rovněž databázi a polohopisná data 49 moravských lokalit, převážně povrchových, jejichž industrie jsou s Vídeňskou tak či onak srovnatelné).

V souladu s majoritním názorem klasifikuje autorka zkoumanou lokalitu jako epigravettien, což asi nejlépe dokládá přítomností čepelek s otupeným bokem (jinak je patrna převaha rydel). Současně diskutuje i prvky tvarově připomínající aurignacien a odmítá přiřazení k magdalénien (což bylo v minulosti s ohledem na datování a celkový charakter industrie rovněž zvažováno). Pokud jde o krajinu během a po období LGM, lidské adaptace a lov, pak vedle výskytu koně, soba,



atd., autorka akcentuje fakt přežívání mamuta. Tak je ostatně formulován i název práce, adresovaný širší čtenářské obci. Přestože kvantitativní rozdíl oproti obrovským mamutím skládkám předchozího gravettienu je patrný na první pohled, je známo, že mamut se spolu s některými dalšími prvky glaciální fauny v našich zeměpisných šířkách dočkal konce glaciálu (a byl také až do té doby zobrazován – srv. magdalénien). V celkovém historickém kontextu mladého paleolitu tedy zkoumaná lokalita dobře ilustruje vztah člověk-mamut v kritických obdobích a v měnících se klimatických podmínkách.

Předložená práce splňuje požadavky kladené na úroveň habilitačních prací v oboru archeologie.

Prof. PhDr. Jiří Svoboda, DrSc

Přírodovědecká fakulta MU a Archeologický ústav AV ČR Brno

V Brně, 18.8.2017